

ПУБЛІЦИСТИКА В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ (за матеріалами журналу «Київ» 2016 року)

ЗАГОРОДНЮК Василь,

канд. філол. наук, доц.,

Херсонський державний університет, вул. Університетська, 27, Херсон, 73000 Україна, email: vzagorodnuk1955@gmail.com

У пропонованому дослідженні порушується проблема української національної ідеї та її інтерпретації в публіцистичних творах журналу «Київ», у яких вона потенційно трансформується. Розглядається складність та неоднозначність цього явища в наукових та публіцистичних працях в минулому і теперішньому часі, його вплив на суспільно – політичний розвиток сучасної України, активне формування громадської думки, визначення концепції державного будівництва. Акцентовується увага на жанрових особливостях творів, інтерв'ю, статтях та їх аналізу з об'єктом нашого дослідження. Пояснюється взаємозв'язок, роль і значення розвитку публіцистики і української національної ідеї в історичному та сучасному аспектах для державотворчих процесів.

Ключові слова: публіцистика, українська національна ідея, журнал, розвиток.

Вступ. Розвиток в Україні публіцистичної думки та національної ідеї – взаємопов'язані процеси. Вони мають давні традиції, є своєрідними стимулами одна для одної. У цих складних дефініціях завжди наявна динаміка творчого та наукового пошуків. Сучасна українська публіцистика і національна ідея мають теоретичну базу для узагальнень і практичних результатів та висновків. Проте це далеко не означає, що в них відсутні дискусійні питання. Про це свідчать і дослідження В. Різуна, І. Михайлина, М. Татаренка, В. Медведя, Т. Балди, В. Тарасюка, М. Шлемкевича, А. Черненка, А. Карася, А. Фартушного, В. Мосейчука, В. Портникова, В. Ліпкана та інших.

Публіцистика як вершинна реалія журналістики тему української національної ідеї продукує полімасштабно, як в ретроспективному зрізі, так і в теперішньому часі. Ця проблема має і науковий, і суспільно-політичний виміри. Вона асоціюється безпосередньо з державотворчими процесами. А зі здобуттям Україною незалежності потребує нових наукових розробок і публіцистичних пояснень.

Це і зумовлює *актуальність* нашого дослідження, що вписується в русло важливих наукових та практичних завдань із цієї тематики, відповідає напряму досліджень кафедри соціальних комунікацій Херсонського державного університету «Проблеми української журналістики в інформаційному просторі».

В опрацьованій нами літературі українська національна ідея досліджується універсально, від найпростішого та зрозумілого трактування і до масштабних науково-теоретичних узагальнень. Це, зокрема, наявне у монографічних працях А.Черненка, Л. Фартушного. Аналіз цих праць засвідчує складність історичного процесу, вивчення світового досвіду й пошук своїх, науково обґрунтованих пріоритетів національно-демократичного розвитку. У наукових джерелах визначення терміну – українська національна ідея – досить обширні. Це пояснюється складними політичними, економічними, етнографічними, культурними, мовними, релігійними, міграційними процесами, що визначають суть цього терміну.

Д. Павличко в об'ємному збірнику політичної публіцистики резюмує: «Отже, національна ідея – це творець, захисник, відновлювач і будівничий державності народу, його дух свободи, вищий рівень самоусвідомлення, ознака інтелектуальної зрі-

лості, його здатність впливати на формування політичного для себе міжнародного клімату» [15, с. 705].

З цього випливає *мета статті* – дослідження публіцистичних творів, що в різних жанрово-тематичних виявах інтерпретують українську національну ідею. Для цього передбачено виконання *таких завдань*: а) визначити змістове наповнення інтерв'ю в цій тематиці; б) осмислити актуальність публікацій про Революцію Гідності 2014 року в Україні.

Методи дослідження. Проводячи моніторинг журналу «Київ» за 2016 р., найбільш доцільним було застосування історичного та біографічного методів. Історичний забезпечив виявлення фактів сучасного історичного процесу інтерпретованих у часописі, зокрема, зафіксованих на Майдані Незалежності під час Революції Гідності. Низка цих фактів дала змогу відобразити логіку подій, рух цієї динаміки в хронологічній послідовності, що відповідно відображено в номерах журналу і відповідно ж стало об'єктом нашого дослідження. При цьому з ознаками сучасного терміновтворення та терміновживання. Біографічний метод дав змогу дослідити дії, роль і значення учасників та очевидців подій, їхні біографії, родинні зв'язки, ідеологічні переконання. Керуючись ним, визначили, наприклад, професійні зацікавлення – пропаганда української літератури в англосовієтському світі, окреслення народної моралі, традицій у вихованні батьками дітей у дусі патріотизму, любові до рідної землі. Завдяки цьому забезпечено дослідження цього питання з соціальною достовірністю.

Результати й обговорення. Джерела розвитку української національної ідеї можуть бути найрізноманітніші, від простої побутової розмови й до наукових гіпотез та концепцій. З журналістської точки зору інтерв'ю, основою якого є розмова, «дає від 80 до 90 відсотків потрібної журналістові інформації. Чимало досвідчених журналістів висловлювали спостереження, що в підґрунті більшості якісних матеріалів будь-якого різновиду масової інформації лежать майстерно взяті інтерв'ю» [3, с. 220]. У журналі «Київ» досліджувана нами тема розкривається різнопланово саме через інтерв'ю. У цьому контексті розмова журналіста Богдана Залізняка з поетесою Лесею Степовичкою про її книжку «Осінні люди» є не суто поетичною, а саме через поетичні образи, узагальнення переростає у політичну тематику де: «Політика – крутішка і повія» [9, с. 143]. І цей образний рядок поетеса з надією розшифровує так: «Тож я мрію, щоб у нашій Україні чесних політиків ставало таки більше» [9, с. 143]. За цим бачиться і розвиток патріотизму, й інших людських чеснот. У присвяті Святославу Караванському концепція українського розвитку держави трансформується через труднощі і зневіри: «Отож Україна тяжко, але рухається вперед, продаючись крізь хащі своїх ненависників, недоброзичливців...» [9, с. 144]. І це підтверджується строфою: «Так ось яким явився нам Тарас // У образі Самвела Нігояна. // Яка кривава незагойна рана! // Той снайпер цілив кожного із нас» [9, с. 145]. Після цих цитованих рядків журналіст уточнює питання: «Чи вдається нам, українцям, реалізувати заклик Шевченка «Борітеся – поборете», як належить?! Може ще не так боремося?» [9, с. 145]. На що поетеса відкоментувала, що «українська ідея боротьби розширюється значно на схід держави. І наводить приклад про рідне місто Дніпро, «яке бореться, посилає батальйони на фронт, воює, лікує поранених і ховає загиблих, помітно «українізувався» за останні два роки» [9, с. 145]. Водночас констатує: «Бо наші вороги не так чужинці, // що здалеку прийшли нас загубить, // як наші знавіснілі українці, // своїх вбивають – виє ненасиль» [9, с. 146]. Ця внутрішня проблема Л. Степовичкою увиразнюється, звідси є можливість бачити і боротися з нею. Її позиція така: «Від знавіснелих намагаюся триматися якомога далі» [9, с. 146]. Але це не втеча, а стратегія: «Коли триматися на відстані, тоді вони починають поїдати одне одного» [9, с. 146]. Логічно постає і наступне питання: «Чи достатньо працює українська еліта, щоб виховати молодих патріотів, як виховує Європа і Америка?» [9, с. 147]. Початок відповіді із власне побажаного: «У Дніпропетровську (нині Дніпро, В. З.) за останні два роки спостерігається

помітний спалах українського патріотизму, зацікавлення мовою, культурою» [9, с. 147]. Виходячи з цього поетеса робить узагальнення: «Виросло покоління дітей незалежності – їм скоро буде 25. Це ті, хто не знав іншої батьківщини, окрім України. Крапці з них готові віддати за неї життя» [9, с. 148]. Сучасні реалії на сході нашої держави підтверджують цю думку. А це і є підтвердженням розвитку української національної ідеї. Він складний і суперечливий, але він є і його динаміка прогресивна.

Наводимо приклад з інтерв'ю дослідника української літератури з Торонтського університету Максима Тарнавського: «Українська література мало відома поза Україною (навіть в Україні її не дуже знають). Це скоро зміниться... Але пробиватися можна лише тоді, коли докладаємо зусиль... Я готовий і далі робити все, що можу, щоб поширювати знання про українську літературу» [21, с. 157]. Загальновідомо, що саме в літературі зріла цілеспрямована ідея українства. Її публіцистичний струмінь наявний у творчості багатьох українських письменників. І погоджуємося з поглядом канадського професора, що українська література вповні не використовує свій потенціал для утвердження тих сучасних націєтворчих цінностей, що гармонійно висувалися б і конкурували в цивілізованому світі. Це і якісні художні переклади, і розширення електронної бібліотеки, і сприяння видання англomовного журналу «Українська література». Хоча вона вже активно заявляє про себе і новим образним мисленням, і гострою літературно-художньою публіцистикою, нівелюючи пострадянський синдром, розвиваючи національні та загальнолюдські демократичні основи.

Передумовою цього є, звичайно, публіцистичні твори. Із циклу «Розстріляна гідність» Світлани Терейковської часопис «Київ» подає публікації: «Він з усіх сил тримався за життя», «Славний вірменин із грузинським паспортом та українським серцем», «Не хочу, щоб батько хвилювався, що я на Майдані, тому й не сказав рідним», «Таких відданих справі, дружбі, країні, сім'ї людей дуже мало», «Якщо не вийду другий, третій не вийде, То як так? Хіба можна далі жити в такій країні». У першій з них – розповідь про Василя Аксеніна, який помер від поранення отриманого на Майдані Незалежності. Його переконання однозначні та зрозумілі, спрямовані до молодого покоління, цілеспрямованого і сміливого: «Василь завжди вірив у сина, в його розум і вміння досягати мети. Він бачив таку молодь на Майдані й упевнений, що за ними майбутнє держави, вони ніколи не зрадять Батьківщину, за яку пролито стільки крові найкращих патріотів» [22, с. 42]. Це і є однією з відповідей на ствердження української національної ідеї. Вона авторкою в різній формі інтерпретується в перерахованих нами творах, є наскрізною і домінантною.

Розвиток цієї тематики наявний у циклі «Київ» про Київ» публіцистичним твором Світлани Кравченко «Мій Майдан, яким запам'ятався...». З нього виділяємо зворушливий епізод луцького Майдану: «Запам'яталася зовсім маленька дівчинка, років 10 -11, котра приходила на Євромайдан щодня після уроків. Вона ставала неподалік пам'ятника Лесі Українці і просто стояла. Згодом виявилось, що це була учениця Четвертої гімназії міста Луцька. Її мама і тато були на роботі, тому вона приходила замість них» [11, с. 31]. У переконаннях цієї дівчинки сучасне і майбутнє України як незалежної і вільної держави. Якщо виходити із вічної проблеми батьків і дітей, то в нашому випадку вона гармонійна і має перспективи. Із сучасного видання наводимо думку Іларіона Київського з подібної проблеми: «Так і потрібно благодаті та істині осяятися в нових людях: адже не впливають, за словами Господа, вина нового, тобто вчення благодатного, в міхи старі, зношені, а то і міхи прорвуться, і вино проллється» [12, с. 422]. Наводячи цю цитату, ми підтверджуємо тезу про глибокі духовні традиції нашої державності, що часто зазнавали руйнацій та все ж виживали, а це є ознакою сили. В образі цієї дівчинки постають ті нові люди, що здатні розвивати і вкорінювати нові державницькі ідеї. У сучасній Україні світоглядні переконання духовних лідерів Київської Русі наповнюються актуальними ідеями. Зокрема, законотворчими, спрямованими на втілення декомунізаційних

процесів, а відповідно введення в першу чергу тих демократичних основ, що відповідають загальнолюдським цінностям, правдивій історії, духовним пріоритетам. Наприклад, «Закони України Про декомунізацію», які набули чинності від 21 травня 2015 року. Опір та саботаж цим нововведенням говорить про те, що нові ідеї зустрічають протидію старої системи і процес цей ще триває, про що свідчать і судові позови, і публіцистичні матеріали деяких ЗМІ, що ностальгічно намагаються реанімувати минулий час, і висловлювання окремих інтелектуалів: «Україну придумали американці и бандеровці», – так сказав мені недавно один землячок – доктор наук, професор, який народився, виріс, вивчився в Україні і посідає високу посаду у виші» [9, с. 144]. Агонічні думки такої і подібних осіб вже не мають перспективи, але не рахуватися з ними ще не можна. Навіть на рівні публіцистичних дуелей. Адже публіцистика є активним чинником інформаційної війни, що наявна в Україні.

Розширення сфери відомостей про українську національну ідею є однією із запоруку її життєздатності. Цей процес відбувається і в освітніх закладах за межами нашої держави. Завідувач відділення Брнеського університету ім. Макарика Галина Миронова покладає надію на ровесників нашої Незалежності: «Цей людський фактор, формування молодого покоління людей, які, своєю чергою, будуть формувати світогляд інших своїх співвітчизників, створюючи або спотворюючи образ України, для мене є надзвичайно суттєвий...» [14, с. 106]. А спотворення цього образу, його нівелювання, а то й заперечення у контексті інформаційної війни є наяву. Систематична негативна інформація про Україну, її поразки, негаразди, замовчування правдивої інформації, маніпуляція нею можуть приводити, а почасти й приводять до того, що реципієнти сприймають брехню за правду, зневірюються у конструктивній державній політиці. Тобто, піддаються впливу агресивним інформаційним атакам. Вони постійно вдосконалюються, тому інформаційний захист є необхідною умовою виживання і перемог суспільства і держави. «Того, що агресор веде інформаційну війну, населення може навіть не помічати» [16, с. 233]. Протидія цьому публіцистичним словом, різноматичним, різножанровим – означає – захист правди і свободи, відстоювання національних і державних інтересів. А відкриття творчості забутих або заборонених сподвижників, що відстоювали цей образ, тільки підсилює ідею націодержавотворення.

Аліна Грекул літературно-публіцистичною розвідкою «Порвані струни серця» знайомить читачів з невідомим для широкого загалу життєвим і творчим шляхом поета Леоніда Бондаря (1912–1982) – псевдонім Леонід Дністровий. «Одним із домінуючих мотивів його творчості є свобода...» [4, с. 162]. Поява в інформаційному просторі таких публікацій – це заповнення ще одної сторінки нашої драматичної і трагічної історії. Перша книжка поета «Струни серця» побачила світ в перекладі італійською мовою 2013 року. Микола Жулинський вводячи в літературний процес творчість репресованих письменників констатував: «І це лише початок... Ми лише наблизилися до призабутої літературної спадщини українського народу. Наблизилися. Вражені, подивовані, захоплені та пригнічені, готові зупинитися в нерішучості перед неосяжним обширом наших трагічних втрат і наших великих духовних надбань... Та зупинятися не маємо ні морального, ні громадянського права. Навпаки, повинні прискорити крок..., щоб підняти з темних, замулених криниць насильного забуття національні скарби» [8, с. 440]. Історична пам'ять є важливою складовою національної ідеї, її ретроспективний аспект, що спрямовується на сучасне і майбутнє.

В інтерв'ю Катерини Барановської з поетом Петром Засенком підтверджується ця думка. Постає Івана Мазепа в українській історії за радянського часу була приречена на забуття, а церква проголосила йому анафему. Поема «Мазепа» Володимира Сосюри була заборонена для друку. Засенко передає один з епізодів зустрічі з Сосюрою, коли він радісно повідомив його: «Я сьогодні закінчив поему «Мазепа», над якою працював сорок років. Я вивів образ не зрадника українського народу, а

його героя... Перші розділи НКВС забрав, але там була одна добра душа – друкарка. Коли передруковувала, вивчала напам'ять. А прийшовши додому, переписувала на папір і якимось чином передала мені. Так я відновив роботу над поемою» [2, с. 81]. Таким чином це поетичне епічне полотно прийшло до читача. Він узнав іншого Івана Мазепу. Гетьмана, який розбудовував і боровся за Україну, її мову і культуру, був меценатом, узнав перипетії його особистого життя. Із наведеної цитати виділяємо особу безіменної друкарки. Своїми діями вона також, ризикуючи, працювала на українську національну ідею, такі герої, як підтверджують факти, у нас є. І нині поема «Мазепа» включена в літературний процес і виконує свою художню, виховну, патріотичну та громадянську функції.

Журнал «Київ» у рубриці «Публіцистика» подає інтерв'ю Теодозії Зарівної з Осипом Зінкевичем [10]. Його діяльність як книговидавця досить помітна в українському інформаційному просторі. Серед виданих книг наявна проукраїнська тематика, концепція якої – розвиток духовних та демократичних основ нашого суспільства. Це конкретні автори та їх твори, що домінують у серіях «Розстріляне Відродження», «Шістдесятники», «Вибрані твори», «Рух Опору». Осип Зінкевич знаючи книговидавничі проблеми, порушує питання їх вирішення, зокрема, збільшення тиражів україномовних книг та газет, що є частиною більшої активізації національної ідеї. Мовою цифр наводимо дані дослідника з цієї галузі, це виглядає так: «Сумарний наклад і відсоток україномовних видань книг і брошур у незалежній Україні порівняно із середньорічним випуском україномовних видань у 1987 – 1991 рр. (коли українською мовою щороку виходило в середньому 78,7 млн. прим. книг і брошур). 1992 р. 44 861 (57 %), 2002 р. 30 149,9 (38,3 %), 2012р. 31 569,6 (40,1 %), 2015р. 23 740 (30,2 %)» [17, с. 4]. Своєю книговидавничою діяльністю Осип Зінкевич доводить, що реанімація цієї важливої націєтворчої структури можлива, але їй потрібна державна допомога.

Своєрідне продовження цієї теми є в розмові Сергія Цушка з Михайлом Слабошпицьким, який як письменник констатував: «За умов дикої ненормальності мовної ситуації в Україні існування українського письменника жалюгідне. Адже в нього вкрадено стільки потенційних читачів, а в книговидавців – стільки книгопокупців» [23, с. 73]. Вже з цього робимо висновок, що книга не тільки культурне й духовне явище, а й економічне, стан книговидання та книготоргівлі є показник цього. Слабошпицький продовжує: «Українські книжки виходять мізерними накладками. І причина цього – не тільки domejne зубожіння мас, відсутність середнього класу, який у всьому світі є головним споживачем книги продукції. Причина, повторюю, і мовна реальність, і кількість російських книжок, які широко видаються в Україні, а також завозяться з Росії, їх купують у нас значно більше за українські. Наша влада за чверть століття не зробила нічого для піднесення українських пріоритетів» [23, с. 73]. На суголосне питання Миколи Славинського ось як коротко і точно відповів В'ячеслав Медвідь: «Першого нищівного удару було завдано літературі, книговидавничій справі» [19, с. 132]. Ця проблема входить в русло державної гуманітарної політики і щонайтісніше пов'язана з творенням національної ідеї. А це є поєднанням знань минулого із сучасними реаліями, що швидкоплинно стають надбанням також минулого, водночас вони зобов'язані спрямовуватися у теперішнє і майбутнє. Серед дискусійних думок цієї тематики наводимо наступну: «Наше сьогодні – це не такий собі вибух невмирущості національного духу, це радше намагання вийти зі стану «міфологічної» замисленості» [19, 131]. На теперішній час у цьому поступі виникає ще одна загроза – великомасштабний потік іншомовних слів, що різними шляхами інтегруються в українську лексику. Цього не уникнути, більше того, воно є закономірністю, якщо іншомовна інтервенція є еволюційною, але коли в публіцистичних текстах надмір іншомовних слів, для розуміння яких пересічному читачеві обов'язковий відповідний словник, то їх авторам необхідно задуматися над поповне-

ння свого рідного лексичного запасу. Подібне спостерігається і в літературній критиці, що останнім часом стає все більш публіцистичною: «До того ж мова сучасної критики переускладнилася – звичайний читач не завдасть собі труда продиратися крізь термінологічні джунгли. Критики, мов змагаються, хто мудрованіше висловить загалом прості речі. Це своєрідний літературний снобізм, котрий урешті може призвести до того, що продуцент і споживач поєднуються в одній особі» [23, с. 73]. Зменшення тиражів українських видань свідчить на користь цього. Це довготривалий процес з поразками і перемогами набування національного досвіду. Відповідно порушується питання про громадянську позицію письменника в суспільстві, що «мусить бути і будителем, і просвітителем, і навчителем, і зодчим, який невтомно будує «Державу Слова» [23, с. 73]. Світовий досвід розвитку художньої літератури доводить, що чим вищий ступінь її розвитку, тим є розвиненішою і держава. І не тільки в культурному вимірі, а й економічному. Це взаємопо'язані процеси. Отже, у нашому становищі є величезний об'єм і простір літературного і державного будівництва. «Література не одержала своєї належної частки, багато зусиль віддавши патріотичній риторичі. Вона, література, має ускладнювати свої формотворчі, філософські, стилістичні потуги. Тоді й влада з острахом, але й з повагою озирнеться на таку літературу» [19, с. 132]. В ідеалі – остраху не повинно бути. Та політики майже завжди консервативніші за письменників, тому здебільшого ця думка є справедливою. Теза, що справжній митець постійно є опозицією до влади близька до істини. Тому Віктор Баранов констатує: «Письменник завжди ставить більше запитань, аніж будь – хто інший. І ставить більше, ніж хто-будь інший, саме таких, на які відповісти найважче... У письменника завжди набагато більший інтерес (тільки не меркантильний) до світу, ніж у будь-кого іншого. Шукаючи відповідей на запитання «без відповідей», людство розвивається і зберігає свою людську сутність» [1, с. 122]. Ця сутність і в самоідентифікації кожної нації, її спроможності інтегруватися в глобалізований світ і водночас зберегти свою неповторність. Переконливою душевною сповіддю на цю проблему є відома поезія цитованого нами Віктора Баранова «До українців». Це підтверджує один із його щоденникових записів: «Мавпування всього неукраїнського (американського, російського, ще якого завгодно) набуло великої загрози, бо воно приживається на побутовому рівні» [1, с. 111]. Тобто, створюється вербальне інформаційне тло, часто суржикового характеру, що забруднює одну мову і не розвиває іншу.

Можна було б оминати публіцистично-аналітичну статтю Миколи Григорчука «Білі тіні Чорнобиля» з огляду на те, що вона безпосередньо не дотична до нашої теми. Попри це, наводимо стислі цитати з неї, осмислення яких дозволяє побачити розвиток України під чорнобильським кутом зору. «Ніби зумисне, АЕСи розміщували в густонаселених районах та на карстових землях», «На території України, що становила 2,7 % від усієї території СРСР, було розміщено 25 % усіх советських блоків (на той час – 41) [9, 10, с. 3]. «Маленьке українське містечко Чорнобиль стало найбільш болючим місцем планети, символом страшної біди» [5, с. 9]. Наш народ прийнявши на себе цей страшний удар, попри його драматизм і трагедійність, зберігав не тільки силу духу, а й гумор: «Українці – горда нація, їм до дупи радіація!», «О, які у вас великі кавуни, дядьку! То не кавуни, то виноград» [5, с. 8]. «Серед ліквідаторів аварії з'явилися ранги: тих, хто «нахапав» більше від 100 бер, називали «ваше сіятельство», а хто менше – «ваша світлість» [5, с. 11]. Це є показником великого, попри всі негаразди, оптимістичного потенціалу української нації, здатної будувати своє сучасне і з вірою проектувати майбутнє.

На його вітвар покладено стільки життів багатьох і багатьох родин. Про одну з них написав Роман Горак «Трагедія Коссаків», яка дала Україні стільки борців за її волю» [6, с. 28]. Його дослідження насичене чисельними фактами, подіями, датами з життя цієї героїчної родини.

А приклад життєвої і творчої дороги Микити Годованця, байкаря, що пережив переслідування, утиски, багатолітні ув'язнення та зберіг вірність українству, вади якого лікував своїм дошкульним гумором також заслуговує на увагу. «Та головне, що він встиг відродити українську байку, піднести її на високий громадянський рівень, а також виховати когорту послідовників і благословити на нелегку літературну працю не один молодий і несміливий талант» [20, с. 144]. Гумор як жанр публіцистики також є ефективним сподвижником української національної ідеї. Адже, саме ним, як нічим іншим, часто можна проникнути в сутність теми, розворушити, а то й вирішити при його допомозі важливу проблему.

Часопис «Київ» продовжуючи друкувати публіцистику, повідомляє читачів про творчу постать Михайла Логвиненка: «Бо той голос Михайла Логвиненка – голос совісті громадянина і письменника, журналіста, літературознавця й науковця, фронтового друга, серйозної порядної людини й невинного жартівника» [13, с. 162]. Його талант дозволив йти до читача і науковим розвідками, і літературно-критичними працями, і гострою публіцистикою. Цей патріот проніс своє слово «як свічку боротьби із темрявою через усе життя, обстоючи Україну, українську культуру» [13, с. 162].

Розмова Валентини Давиденко з Михайлом Наєнком про його автобіографічну книгу «Вечірні світанки» – це широка панорама української історії, від екскурсів у давнє минуле і швидкоплинне сучасне. Це сповідь про любов до свого рідного села, що переросла у любов до України. Це ствердження цього почуття щоденною роботою, це життєпис відомих і пересічних людей, що будували і будують Україну. Серед них і Василь Доманицький – дослідник творчості Тараса Шевченка, автор монографії «Критичний розслід над текстами «Кобзаря». Саме він «опублікував у 1907 році найповніше на той час видання головної книжки поета» [7, с. 99]. А творчість Шевченка і українська національна ідея – явища синонімічні, є окремою темою наукового дослідження.

Поет Микола Семенюк на риторичне запитання Миколи Славинського: «Одна з Ваших постійних тем – історія пращурів, утвердження їхніх заповітів...», відповів наступним: «Минуле, сучасне й майбутнє існують майже одночасно, вони – в наших генах. Отож пращури та їхні заповіти (хочемо ми цього чи ні) підсвідомо живуть у нас...» [18, с. 139]. Безперервність цього явища очевидна.

Висновки та перспективи. Кращі із заповітів нашої минувшини, що дотичні до української національної ідеї, втілились у пам'ятках усної народної творчості, літописах, вершинних літературних надбаннях, у яскравих публіцистичних творах. Взятий нами фрагмент із цього процесу, а саме матеріали журналу «Київ» за 2016 рік, що публіцистичним словом інтерпретують українську національну ідею, засвідчують її суспільно-політичний резонанс та проблемність. Публіцистика цього часопису за жанротною ознакою тяжіє до інтерв'ю, нарису, публіцистично-аналітичної статті. Більшість проаналізованих нами матеріалів припадає на інтерв'ю. Нарис та публіцистично-аналітична стаття є правомірним і логічним продовженням цього процесу. Право реципієнта, вибрати потрібний йому матеріал. У ньому наша сучасна динамічна, драматична і трагічна історія. За результатами проведеного дослідження констатуємо, що українська національна ідея є в сучасному інформаційному просторі, в тому чи іншому вимірі її інтерпретують й інші виданнями, в інших жанрово-змістових утвореннях. Вона входить життєствердно у наші переконання, у публіцистичну думку, є перспективною нових наукових досліджень.

1. Баранов В. Ф. Из записних книжок / В. Ф. Баранов // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 7–8. – С. 111–122.

2. Барановська К. І. «Поет суворого почерку» / К. І. Барановська // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 5–6. – С. 79–84.

3. Гетьманець М. Ф. Сучасний словник літератури і журналістики. / М. Ф. Гетьманець // Х. : Прапор. – 2009. – 384 с.

4. Грегул А. Порвані струни серця / А. Грегул // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 3–4. – С. 158–162.
5. Григорчук М. Білі тіні Чорнобиля / М. Григорчук // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 9–10. – С. 2–15.
6. Горак Р. Д. Трагедія Коссаків / Р. Д. Горак // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 11–12. – С. 8–28.
7. Давиденко В. Написати про свій час / В. Давиденко // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 11–12. – С. 93–107.
8. Жулинський М. Г. Из забуття – в безсмертя / М. Г. Жулинський – К. : Дніпро, 1990. – 447 с.
9. Залізник Б. «Як швидко життя минає...» / Б. Залізник // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 1–2. – С. 142–148.
10. Зарівна Т. П. «Повернутись в Україну було моєю мрією» / Т. П. Зарівна // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 5–6. – С. 65–69.
11. Кравченко С. Мій Майдан, яким запам'ятався / С. Кравченко // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 1–2. – С. 31–37.
12. Кремень В. Г. Філософія. Мислителі, ідеї, концепції / В. Г. Кремень., В. В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.
13. Логвиненко О. М. Не охолело в архіві його слово / О. М. Логвиненко // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 9–10. – С. 162–167.
14. Миронова Г. Відкривати нову Україну / Г. Миронова // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 3–4. – С. 101–110.
15. Павличко Д. В. Українська національна ідея / Д. В. Павличко. – К. : видавництво Соломії Павличко «Основи», 2004. – 771 с.
16. Партико З. В. Теорія масової інформації та комунікації / З. В. Партико. – Львів : Афіша. – 2008. – 292 с.
17. Пилипчук Д. П. Про дозу дьогтю в бочці меду. Статистика українського друку на тлі гібридної війни / Д. П. Пилипчук. – К. : Вид. центр «Просвіта», 2017. – 64 с.
18. Славинський М. Б. «Не виставляю своїх долонь для ворожіння...» / М. Б. Славинський // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 7–8. – С. 131–139.
19. Славинський М. Б. «Свобода – не на безлюдних островах, а в нас самих» / М. Б. Славинський // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 11–12. – С. 138–142.
20. Тарасюк Г. Т. Той, хто показав стежки, якими йти служить народу» / Г. Т. Тарасюк // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 9–10. – С. 141–161.
21. Тарнавський М. «Я готовий робити все, що можу, щоб поширювати знання про українську літературу» / М. Тарнавський // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 1–2. – С. 154–157.
22. Терейковська С. А. Він з усіх сил тримався за життя / С. А. Терейковська // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 1–2. – С. 38–44.
23. Цушко С. В. Чому Толстой і Достоевський не захотіли познайомитись?.. / С. В. Цушко // Київ, журнал письменників України. – 2016. – № 7–8. – С. 70–77.

UDC 070 : 351.858(477)

Publicism in the interpretation of the Ukrainian national idea (Based on the materials of the magazine «Kiev» in 2016)

Zagorodnyuk Vasyi, PhD (Philology), Associate Professor,
Kherson State University, 27, University St., Kherson, 73000, Ukraine, e-mail: vzagorodnyuk1955@gmail.com

The proposed study addresses the problem of the Ukrainian national idea and its interpretation in journalistic works of the magazine «Kiev», in which it potentially transforms. The complexity and ambiguity of this phenomenon in scientific and journalistic works in the past and present are considered, its influence on the social and political development of modern Ukraine, the active formation of public opinion, the definition of the concept of state building. Attention is focused on genre features of works, interviews, articles and their analysis with the object of our research. The interrelation, role and importance of development of publicism and the Ukrainian national idea in historical and modern aspects for the state processes is explained.

Key words: journalism, Ukrainian national idea, journal, development.

Публицистика в интерпретации украинской национальной идеи (По материалам журнала «Киев» 2016 года)

Загороднюк Василий

В предлагаемом исследовании затрагивается проблема украинской национальной идеи и её интерпретации в публицистических произведениях журнала «Киев», в которых она потенциально трансформируется. Рассматривается сложность и неоднозначность этого явления в научных и публицистических трудах в прошлом и настоящем, его влияние на общественно – политическое развитие современной Украины, активное формирование общественного мнения, определение концепции государственного строительства. Акцентируется внимание на жанровых особенностях произведений, интервью, статьях и их анализе с объектом нашего исследования. Объясняется взаимосвязь, роль и значение развития публицистики и украинской национальной идеи в историческом и современном аспектах для государственных процессов.

Ключевые слова: публицистика, украинская национальная идея, журнал, развитие.

1. Baranov, V. F. (2016), Iz zapysnykh knyzhok, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, no. 7–8, pp. 111–122.
2. Baranovs'ka, K. I. (2016), Poet suvorogho pocherku, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 5–6, pp. 79–84.
3. Ghetmanecj, M. F. (2009), Suchasnyj slovyk literatury i zhurnalistyky, Prapor, Kharkiv, 384 p.
4. Ghregul, A. (2016), Porvani struny sercja, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 3–4, pp. 158–162.
5. Ghryghorchuk, M. (2016), Bili tini Chornobylya, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 9–10, pp. 2–15.
6. Ghorak, R. D. (2016), Traghedia Kossakiv, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 11–12, pp. 8–28.
7. Davydenko, V. (2016), Napysaty pro svij chas, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 11–12. – pp. 8–28.
8. Zhulins'kyj, M. Gh. (1990), Iz zabyttja – v bezsmertya, Dnipro, Kyiv, 447 p.
9. Zaliznjak, B. (2016), Jak shvydko zhyyyja mynaje..., zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 1–2, pp. 142–148.
10. Zarivna, T. P. (2016), Povernutysj v Ukrajinu bulo mojeju mtijeju, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 5–6, pp. 65–69.
11. Kravchenko, S. (2016), Mij Majdan, jakyj zapam'jatavsja, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 1–2, pp. 31–37.
12. Kremenj, V. Gh. and Iljin, V. V. (2005), Filosofija. Myslyteli, ideji, koncepciji, Knygha, Kyiv, 528 p.
13. Loghvynenko, O. M. (2016), Ne okhololo v arkhivi jogho slovo, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 9–10, pp. 162–167.
14. Myronova, Gh. (2016), Vidkryty novu Ukrajinu, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. № 3–4, pp. 101–110.
15. Pavlychko, D. V. (2004), Ukrajin'sjka nacionaljna ideja, vydavnutetvo Solomiji Pavlychko “Osnova”, Kyiv, 771 p.
16. Partyko, Z. V. (2008), Teoria masovoji informaciji ta komunikaciji, Afisha, Lviv, 292 p.
17. Pylypchuk, D. P. (2017), Pro dozy djoghtju v bohci medu. Statystyka ukrajinsjkocho dru-ku na tli ghibrydnoji, vydavnychyj centr “Prosvita”, Kyiv, 64 p.
18. Slavyn'skyj, M. B. (2016), Ne vustavljaju svojikh dolonj dlja vorozhinnja..., zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 7–8, pp. 131–139.
19. Slavyn'skyj, M. B. (2016), Svoboda – ne na bezljudnykh ostrovakh, a v nas samykh, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 11–12, pp. 138–142.
20. Tarasjuk, Gh. T. (2016), Toj, khto pokazav stezhky, jakymy jty sluzhtj narodu, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 9–10, pp. – 141–161.
21. Tarnav'skyj, M. (2016), Ja ghotovyj robyty vse, shho mozhu, shhob poshyrjuvaty znan-nja pro ukrajinsjku literature, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 1–2, pp. 154–157.
22. Terejkov'sjka, S. A. (2016), Vin z usikh syl trymavsja za zhyttja, zhurnal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 1–2, pp. 38–44.
23. Cushko, S. V. (2016), Chomu Tolstoj i Dostojevs'kyj ne zakhotily poznajomyt'c'j?..., zhur-nal pysjmennykiv Ukrainy, Kyiv, no. 7–8, pp. 70–77.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2017